СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 188. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 14-го СЕРПНЯ 1951. No. 188. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 14, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПО $500 ОБОРОННИХ ВИДАТКІВ НА КОЖНУ ДУШУ

Вашингтон, 12 серпня. — Конґресові підрахунки видатків на оборону в теперішньому скарбовому році досягнуть висоти $500 на душу, тобто на кожного мужчину, жінку, й дитину. Досі схвалені Конґресом видатки дійшли до $70,500,000,000. Ця сума буде мабуть ще збільшена в сенаті, заки досі ухвалені законопроєкти дійдуть до Білого Дому. Крім того не закінчене ще законодавство про видатки на закордонну допомогу, які винесуть коло сім біліонів долярів. Коли все це схвалять, тоді сума видатків дійде 77 з половиною біліонів в теперішньому фіскальному році. У цих видатках нема ще вміщеної грошевої квоти на Корейську війну від 30 червня теперішнього року, а цей видаток вже дійшов до чотирьох з половиною біліонів. Конґрес мусітиме схвалити й цей бил, якщо міжнародне становище не покращає такою мірою, щоб теперішні видатки на Корейську війну можна було розділити між різними країнами.

Видатки, схвалені цього року не мусять бути видані негайно. Президент пред'явив у січні бюджет з видатками на $71,600,000,000 на теперішній рік. На його покриття треба буде дістати з правильних податків $55,000,000,000, а новий уже пред'явлений податок становитиме $7,000,000,000. Ще ніколи в мирній історії Злучених Держав видатки на один рік не досягли такої висоти в одному році.

ПРИБУТКИ ВЕЛИКИХ ПІДПРИЄМСТВ РОСТУТЬ

Вашингтон. — Федеральна Торговельна Комісія повідомляє, що з досі перевірених 25 більших промислових підприємств усі, за винятком трьох, мають більші чисті прибутки в 1950 р. ніж в 1949. Це вже четвертий звіт з таких студій про повоєнні чисті прибутки, пред'явлені Конґресові. Тільки в трьох родах підприємств не зросли чисті прибутки: виробництво тютюну для курення для жування і т. п.. Найбільш зросли чисті прибутки тих підприємств, що виробляють моторові вози, сірники, промислові хемікалії, штучний шовк, шкляні вироби. Сюди належать також нафтові рафінерії. Зріст їх приходів у порівнянні підскочив на найвищому щаблі з 17.3 до 31.7 відсотків, а в найнижчім з 6.7 до 14.3 відсотків.

В шести родах підприємств чисті прибутки зменшились. До них належать: молочні продуценти, вирібники цигареток, продуценти хліба і сухарів та тютюну для нюхання.

ПОТЯГ З ФЛОРИДИ ПЕРЕВЕРНУВСЯ — НІХТО НЕ ЗГИНУВ

Ню Йорк. — Швидкий залізничний потяг, Іст Ковст Чемпіон,, який виїхав з Маямі на Флориді до Ню Йорку з 500 подорожними, вискочив з рейок коло Фор Овкс, у Північній Каролайні у неділю вранці. Дев'ять вагонів скотилися з насипу висотою 20 стіп, одначе ніхто з людей не згинув. Знавці кажуть, що сталелева конструкція вагонів не допустила до смертельних жертв у людях. Були тільки малі каліцтва.

У п'ятницю два залізничі потяги зударилися коло Сімеспорт, у стейті Луїзіяна, при чому згинули вісім осіб, а покалічились 60. Один потяг віз транспорт морських піхотинців на вправи. У суботу перевернувся на літунському майдані літак в Нюарку, Н. Дж. підчас старту до Каліфорнії. Подорожні мали час втікти, літак згорів. Було тільки двоє ранених.

СЕНАТОРИ СТВЕРДЖУЮТЬ НЕДОСТАЧУ ОЗБРОЄННЯ В ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ

Вашингтон. — Сенатська підкомісія закордонних справ, повернувшися з 14-денної інспекційної подорожі по Европі в минулому місяці, стверджує, що західно-европейські країни відстають у розбудові наземної армії, одначе обіцяють, що продовж наступного року вони доповнять ці пляни на 75 відсотків. Дев'ятичленна підкомісія прийшла до висновку, що Еспанія і Югославія повинні бути запрошені до загального европейського оборонного „майстерного пляну" і що Еспанія потребує $400,000,000 на військову й економічну розбудову. Уряд оприлюднив звіт підкомісії, щоб показати потребу видатків на чужинну допомогу висотою вісім з половиною біліонів. Цю справу Палата Репрезентантів уже полагодила, схваливши сім біліонів на такі цілі, одначе в Сенаті вона ще не перейшла.

Ген. Двайт Д. Айзенгавер, повідомлений про звіт підкомісії в Европі, заявив, що західно-европейські країни готові відбити напад ворога кожної хвилини.

ПОТРЕБА НОВИХ ПОДАТКІВ ДЛЯ СТРИМАННЯ ІНФЛЯЦІЇ

Ню Йорк. — Фонд Дванадцятого Сторчічя, приватної організації науковців, оголосив звіт із своїх передбачень, застерігаючи, що для стримання інфляції мусять бути накладені нові податки. Для боротьби з інфляцією організація дораджує такі заходи: підвишку особисто-доходових податків на 16 біліонів ще теперішнього року; завзята ощадність у федеральному бюджеті в необоронних видатках, щоб можна було зменшити такі видатки на два біліони; точніше виконування податкових законів з тим, щоб охопити приходи поза звичайними заробітками, які доходять до висоти понад 18 біліонів річно.

Оці поради подає звіт Фонду Дванадцятого Сторіччя під заг. „Фінансування оборони" випрацьований Албертом Дж. Гартом з Колумбійського університету в Ню Йорку і Е. Кері Ббавном, з Технологічного Інституту Массачуссетс. Звіт твердить, що теперішній застій в інфляції тільки хвилевий, одначе інфляція зросте, як тільки оборонна продукція підскочить найближчих місяців.

В АМЕРИЦІ

● **Платня губернатора менша ніж секретаря** в стейті Індіяна. Це сталося в наслідок постанови в конституції, яка дозволяє на підвишку платні стейтовому секретареві підчас його урядування. Тоді як підвищення платні губернатора можливе лише підчас перевиборів і поновної обсади уряду губернатором.

● **Оборонці комуністів,** які втекли від ув'язнення, відпекалися будь-яких зв'язків з утікачами, коли їх допитувала судейська слідча лава .Це адвокати: Гері Сечер і Абрагам Ізерман, які самі попали в арешт за зневагу судді Гаролда Медіни, який проводив судовою розправою проти членів Американського Політбюра.

● **Розмова през. Трумана з губ. Дюї** про становище на Далекому Сході запляновања на час повороту Дюї. Панують здогади, що Дюї займе якесь важливе становище в уряді Злучених Держав.

● **Люксусове авто для през. Перона** замовив арґентинський уряд в Дітройті. Воно має коштувати $11,000. Над його устаткуванням працюють шість підприємств.

УКРАЇНЦІ — ВАЖЛИВИЙ І ЗАНЕДБАНИЙ НАРІД ЕВРОПИ

Критичні завваги Солцберґера в Н. Й. Таймсі на видану У. Н. Союзом нову книжку проф. Меннінґа: „Україна XX. Сторіччя"

Ню Йорк. — „Треба бути вдячним за існування енергійного вченого, як проф. Меннінґ, книжки якого допомагають американцям встановити деякий контакт з важливим і занедбаним (українським) европейським народом" — твердить передовий співробітник Н. Й. Таймсу в закордонних справах, С. Л. Солцберґер, в своїй рецензії на видану старанням і коштом Українського Народного Союзу нову книгу професора Колумбійського Університету, д-ра Кларенса Менінґа, „Україна XX. Сторіччя". Рецензія вміщена в „книжковому огляді" в останньому недільному числі. Н. И. Таймсу. Після деяких критичних завваг на саму книжку і передану в ній новітню історію українського народу, рецензент наводить такий уступ з кінцевого розділу книжки: „Сьогодні Захід загрожений більше, ніж будь-коли. Для нього було б нічим іншим, як тільки частиною мудрости відкрити свої вуха і очі та визнати зусилля українського народу для скинення ярма, наложеного на нього від століть, допомогти йому в його боротьбі та прийняти його до нової Европи та до союзу вільних і демократичних націй". Солцберґер вважає це за „пораду, яка цілком певно заслуговує на те, щоб її розглянули керівники психологічної війни в державному департаменті." Проте, в рецензії Солцберґера не бракує і деяких критичних завваг і спостережень. Мале заінтересування світу Україною рецензент ви-

(Докінчення на стор. 3.)

НОВА РОСІЙСЬКО-ЕМІҐРАЦІЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ В МЮНХЕНІ

Ню Йорк Таймс повідомляє, що п'ять російських еміґраційних груп, а саме Ліга боротьби за народну свободу, Національний Трудовий Союз (солідаристи), Російський національний рух, СВОД (Союз Воїнов Освободітельного Двіженія) і СБОРН (Союз Борьби за освобожденіє Народов Россії) збираються в п'ятницю 17 серпня в Мюнхені на нову конференцію. Нарада має вивершити завдання, з якими, не впоралась відома фюсенська конференція в січні ц. р., розсварившись на національному питанні. Тепер названі групи ніби погодились на спільну платформу в національному питанні, визнаючи право на самовизначення для більших „національних меншин в СССР" після повалення большевизму. Більші національності, як от українська, мали б визначити своє відношення до інших народів СССР шляхом демократичних виборів, вибираючи між державною самостійністю або автономією у федеративній державі — інформує Н. И. Таймс. Новий російсько-еміґраційний центр фінансуватиметься приватнім „Американським Комітетом для звільнення народів Росії", на чолі якого стоїть Евген Лайонс. Цей центр матиме своє видавництво, радіостанцію в Мюнхені, щоб постачати населення СССР літературою, летючками і радіо передачами. З Ню Йорку на конференцію в Мюнхен вилетів літаком А. Керенський.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЮНІЇ В ГОЛОВНИХ КАНАДІЙСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Монтреал, Канада, 12 серпня. — Хоч канадійські робітничі федерації перевели в себе чистку комуністичних елементів і юній, урядові чинники повідомляють, що большевицькі провідники ще далі контролюють робітництво в копальнях і електричних заводах, які працюють на оборону.

Шахтярська й гутна юнія, як теж і юнія електричних робітників, були виключені минулого року з Конґресу Індустріяльних Організацій за їхнє прокомуністичне наставлення й підтримування політики Комуністичної партії. Одначе ці юнії дістали контракти з компаніями, які виробляють радар, „тяжку воду" й інші матеріяли, вживані при атомових розшуках. Конкуренційні небольшевицькі юнії пробували дістали для себе ті контракти, одначе їм не пощастило.

Робітничі федерації останніх двох років виявляють великий поступ у зменшенні впливів комуністичн. агітаторів. На загальну кількість 1,000,000 юнійних робітників, 100,000 належали до юній, що були під контролею комуністів. Тепер число юнійних комуністичних робітників змаліло можливо до 80,000, а решта опинилася поза федераціями.

ПЕРЕД ТРЕТІМИ ЗАГАЛЬНИМИ ЗБОРАМИ ЗУАДК

Филаделфія. — Треті Загальні Збори Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, заповіджені на 12-14 жовтня ц. р. в готелю Бельвю Стретфорд у Филаделфії, матимуть рішальне значення для дальшого існування і розвитку та праці цеї допомогово-репрезентативної американсько-української інституції — твердив д-р Ґалан, її екзекутивний директор, на окремій пресовій конференції, що відбулася в приміщеннях ЗУАДКомітету минулої п'ятниці. Своє твердження д-р Ґалан базував на тому, що в цьому році закінчить своє існування і свої функції Міжнародна Організація для Втікачів (ІРО), а правно-політичну опіку над втікачами перебере окремий комісар Об'єднаних Націй, що вже не розпоряджатиме жадними допомоговими фондами. Це створить нову обставину, бо головний тягар допомогової акції впаде на визнані міжнародно добровільні допомогові аґенції, між якими передове місце займає ЗУАДКомітет. Д-р Ґалан поінформував в дальшому представників американсько-української преси про теперішній організаційний і фінансовий стан ЗУАДКомітету, про його досягнення в переселенчій і допомоговій акціях та про його найближчі завдання. З цих інформацій виходить, що ЗУАДКомітет має тепер своїх 9 станиць в Европі та 68 переселенчих осередків в цій країні. В бюрах Комітету працює тепер оплачуваних ним 8 фахових сил, а крім того в европейських станицях є ще 49 робітників з-поміж скитальців, оплачуваних ІРО'м. Старанням ЗУАДКомітету досі переселено до цеї країни кругло 27.000 скитальців, а приблизно 8,000 ще мало б приїхати. ЗУАДКомітет, після католицької і протенстантської організацій, є третім з ряду, що має ще найбільше переселенчих „ашурансів" (3,867) в Европі. За ввесь час свого існування Комітет зібрав з добровільних пожертв 993,429.00 долярів. Теперішній стан каси Комітету — 49,861.55 долярів. Окрему увагу віддано на конференції найближчим загальним зборам. В нарадах взяли участь представники: „Свободи", „Америки", „Народного Слова", „Нашого Життя", „Національної Трибуни", та „Нового Світу". Редактор „Народної Волі" був перешкоджений.

СЕНАТОР АЛЕКСАНДЕР СМИТ (посередині) одержує від представника ЗУАДКомітету, д-ра В. Ґалана (зправа) „символ приязні і вдячности" від українських скитальців за його приязне наставлення та за великий вклад в переведення іміґраційного закону, що вможливив десяткам тисяч українців переселитися до цеї країни. „Символ" — це люксусове видання „Слова о полку Ігореві", видане старанням і силами новоприбулих українців у видавництві „Київ" у Филаделфії. Книжку передано насамперед президентові Труманові та багатьом іншим представникам уряду і Конґресу у Вашинґтоні. Зліва від сенатора Смита приглядається Едвард Н. О'Коннор, член Д.П. Комісії у Вашинґтоні.

НАДІЙНИЙ ЗВОРОТ В МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРАХ В КАЕСОНГ

Червоні виявляють готовість обговорити спірну справу демаркаційної лінії

Токіо, 13. серпня. — В аліянтсько-комуністичних переговорах в справі перемир'я в Кореї наступила вчора надійна зміна, як червоні виявили готовість обговорювати спірну справу демаркаційної лінії, яку досі вони обстоювали на 38-мій паралелі, тоді коли аліянти домагалися її встановити на теперішній лінії фронту. На конференції минулої суботи і неділі комуністична делеґація початково вперто мовчала, а опісля на всі аліянтські пропозиції давала свої короткі „ні". Після попередніх розмов появився песимістичний аліянтський комунікат, в якому закидувано противникові злу волю та вказувано на можливість зірвання дальших переговорів. Вчора натомість, голова комуністичної делеґації, північно-корейський генерал Нам Іль, нагло предложив мапу, на якій були зазначені різні терени, пропоновані як демаркаційна лінія та демілітаризаційна зона між обома воюючими арміями. В аліянтських колах добачуються в тому щонайменше можливість компромісу та готовість червоних бодай обговорювати справу демаркаційної лінії, якої досі вони домагалися бездискусійно на 38-мій паралелі, подібно як бездискусійно її обстоювали на теперішній лінії фронту аліянти. — Зміна наступила на 22-гій з черги конференції, з чого дванадцять пройшло власне над бездискусійними заявами в справі демаркаційної лінії. — Сьогодні вранці почалися вже 23-ті наради, вислід яких ще невідомий. Хоча вчорашнє становище комуністичної делеґації вважається „переломом" у „мертвій точці", на якій наради в справі демаркаційної лінії були опинилися, аліянтський представник остеріг перед надмірним і передчасним оптимізмом щодо можливостей кінцевого висліду нарад, не добачуючи в самому пред'явленні мапи з різними демаркаційними лініями ще за факт відступлення комуністів від їх дотеперішнього становища в тій справі. Але теж не заперечується, що це може бути початком надійного звороту, у висліді якого можна буде дійти до відповідного компромісу. Подробиць того, що саме було зазначено на пред'явленій комуністами мапі, не подано до загального відома.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПАТРУЛЬНА ВІЙНА В КОРЕЇ

Токіо. — Вчорашні події на корейському фронті все ще обмежуються до патрульних акцій, а погана погода ще більше утруднювала акцію аліянтської авіяції. До більших боїв прийшло вчора в районі Індже, де дві ворожі компанії заатакували аліянтську позицію на стратегічному горбі та виперли з нього аліянтських вояків, що з черги негайно перейшли до протинаступу, запевнивши собі відповідну піддержку артилерії. Цей район вже багато разів був тереном запеклих боїв, але немає будь-яких познак, щоби вчорашня атака ворога мала більше значення ніж місцева патрульна акція. Іншим тереном запекліших боїв був район Кумгви. Теж на тому секторі ворожі патрулі перебрали ініціятиву та безуспішно намагалися виперти аліянтів з їх стратегічних позицій. Аліянтська авіяція обмежувала свою акцію тільки до бомбардування ворожих військових об'єктів в північній частині Північної Кореї. Натомість безперервний обстріл ворожих портів і їх споруд та сконцентрованих там ворожих військ продовжувала аліянтська фльота. Американські воєнні кораблі вже 178-ий день під ряд бомбардували Вонсан на західному побережжі, тоді, коли британські воєнні кораблі обстрілювали ворожі порти і воєнні об'єкти здовж північного берега ріки Ган в її гирлі на східному побережжі.

НОВІ МОЖЛИВОСТІ ПОЛАГОДЖЕННЯ АНГЛО-ІРАНСЬКОЇ НАФТОВОЇ КРИЗИ

Тегеран, Іран. З кінцем минулого тижня — тут почалися знову англо-іранські переговори в справі викликаної націоналізаційним законом нафтової кризи, у висліді якої вже цілком припинено продукцію найбільшої в світі рафінерії нафти в Абадан. На конференції в суботу голова англійської делеґації, міністер Стовкес, заповів, що він ще перед закінченням нарад запропонує новий плян для полагодження кризи новим порозумінням, — але опісля ствердив, що підготовка пляну ще не закінчена і тому прохав відложення дальших нарад до понеділка, що й зроблено. Після вступних нарад виявлено з обох боків багато оптимізму, що його опісля зменшено повідомленням тегеранської радіовисильні, яка, коментуючи початок нових переговорів, видвигнула до англійців домагання, що вони повинні не тільки визнати іранський націоналізаційний принцип, але й підкоритися — всім дальшим постановам, виданим в рямках націоналізаційного закону.

● **400,000 корейців утекло в Південну Корею з Підвнічної за два тижні переговорів про перемир'я.** Всього в Південну Корею з Північної перебігло 4 мільйони корейців — за весь час війни.

ЛІКВІДАЦІЯ КАТОЛИЦЬКИХ ТА ІНШИХ МІСІЙ В КИТАЮ

Гонґ Конґ. — З поінформованих церковних джерел тут повідомлено, що в червоному Китаю остаточно завершується ліквідацію католицьких та інших церковних місій, арештуючи місіонарів та конфіскуючи вдержувані ними інституції і об'єкти. В одному тільки дні 25-го липня комуністична поліція виконала облаву на закордонні релігійні місії в Пейпіні, заарештувавши 19 католицьких місіонарів та наложивши домашній арешт на всіх понад 60 інших чужинних священників. З усіх 17 місійних центрів в тому місті 12 вже закриті. Вже раніше — комуністи почали „рух" — за створення „незалежної" китайсько-католицької церкви, яка не мала б жадного зв'язку з Ватиканом, натомість служила диктаторським інтересам комуністичної партії.

ФРАНЦІЯ ВЖЕ МАЄ НОВИЙ УРЯД

Париж, Франція. — Перший раз від 2-го травня, коли розпущено попередню французьку Національну Асамблею в підготовці до виборів нової, Франція спромоглася минулої суботи на новий уряд з усіми повновластями. Його створив премієр Плєвен і Національна Асамблея прийняла його більшістю 390 голосів проти 222. Проти уряду голосували тільки комуністи і де-ґолісти. Соціялісти, хоча самі відмовилися від участи в уряді, виконали свою обіцянку і в голосуванні піддержали його. На важливіші міністерські пости призначені: Рене Маєр — заступник премієра та міністер фінансів і господарських справ, Жорж Бідо — заступник премієра і міністер оборони, Генрі Кейй і Моріс Пече — державні міністри, а Роберт Шуман знову перебрав міністерство закордонних справ. Уряд створено з коаліції народніх республіканців, радикалів, демократичного союзу і незалежних. Новоіменований державний секретар для технічного вишколу, молоді і спорту, Пієр Шеваліє, був на другий день вбитий його жінкою з безпідставної заздрости за другу жінку.

В СВІТІ

● **Насильства, пасивний спротив** і саботаж у Західній Німеччині мусить чинити комуністична молодь, яку закликав до цього керівник німецької компартії в східній зоні Вальтер Ульбріхт на берлінській, комсомольській манифестації.

● **Губернатор Дюї заявив у Сиднеї,** що він подасть президентові Труманові підчас зустрічі з ним особистий звіт про свою подорож по Японії, Кореї, Формозі, Гонґ-Конґу, Філіпінах, Французькому Індокитаю, Малайї, Індонезії та Австралії.

● **Британський премієр Атлі** зі своєю дружиною виїхав додому з Норвегії, де він провів свої вакації. Наостанку він снідав у короля Норвегії Гаакона на королівській яхті.

● **Про велику концентрацію** совєтських військ у Румунії пише газета „Статіотіка Неа" — орган грецької армії.

● **Совєтський атомний завод** збудований у Сінкянґу (північний Китай), за повідомленнями втікачів із тих місцевостей. На заводі нібито працює британський знавець атома проф. Бруно Понтекорво, що таємно зник з Англії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	One year	$10.00
На три місяці	$ 2.75	Six months	$ 5.25
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну дареси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„УКРАЇНСЬКА КОЛЮЧКА"

Відомий англійський публіцист Едвард Кренкшо, коментуючи в довшій синдикованій статті, надрукованій в лондонському „Обсервер"-і і канадійському „Ди Гловб енд Майл"-і повідомлення про нову „єжовщину" в Україні, називає Україну „колючкою в колективному тілі московського Політбюра". Заголовок його статті — „Після тридцяти років цілі Москви загрожені розбиттям на Україні".

Найбільшу загрозу для Москви добачує Кренкшо цілком правильно в українськім націоналізмі. „Факт, що Москва, після тридцяти років жорсткої репресійної акції вважає за необхідне знову виступити проти українського націоналізму, говорить багато про силу і завзяття почувань в тій важко розбитій країні" — мислить автор, приходячи вкінці до висновку, що „Сталін ніколи не здобуде української льояльности". Навпаки, українці, що зазнали стільки втрат і знищень від 30-літнього большевицького панування та від німецької окупації в другій світовій війні, ще сьогодні мають силу і завзяття ставити Москві активний і пасивний спротив на всіх ділянках життя.

Стаття Кренкшо, який, як виходить, знаменито поінформований в українській дійсності, заслуговує на окрему увагу своєю ясністю думки і своїм ставленням справи. Автор згадує, що активний повстанський рух в Україні тепер „розпорошений", але для нього це справи не міняє. Прояви українського націоналізму в українській літературі є для західного світу не менш міродайні, як і повстанські стріли в представників окупаційної влади. Це одне. З другого боку — як в Польщі, Чехословаччині та інших сателітських країнах відбуваються совєтські чистки і репресії за якийсь невиразний „тітоїзм", за своєрідний „націонал-комунізм", що і має ліцитуватися з Москвою за правовірність в марксизмі, українська боротьба проходить під виразним і чистим знам'ям національних аспірацій на волю і державну незалежність. Не за таку чи іншу інтерпретацію Маркса, не за „свій комунізм", але за волю, національну і соціяльну справедливість та людську гідність бореться український народ проти комунізму, що завжди буде прямим запереченням тих вартостей, без огляду на те, в чиїй і якій інтерпретації він появлявся б.

Це є висновки, до яких приходиться на підставі статті Кренкшо. До таких висновків, без сумніву, повинні прийти і ті, що її читатимуть в цих двох високо авторитетних і поширених англійських виданнях. Пабажати б тільки, щоб ці висновки були практичні та щоб вони заважували на західному відношенні до „української колючки" в совєтському боці в теперішньому комплексі західно-совєтських суперечностей.

Не можна з цього не зробити висновку і для тих українців, що поза межами батьківщини намагаються допомогти їй в цій нерівній боротьбі за волю. Ясно, що активна боротьба і пролита в ній кров завжди промовляє найголосніше і найпереконливіше. Але боротьба в духовій і культурній ділянках є не менш важлива і вільний світ звертає на неї не менш пильну увагу. Це важливе для зрівноваження закордонної капіталізації української боротьби та в поширюванні правди про неї в західному світі. Висловлюємо цю думку не з переконання, що так не робиться, тільки для її пригадки і підкреслення.

ОБОРОНА АЛЯСКИ

Якщо американський уряд справді переконаний, що треба бути готовим до війни проти Росії, бо інакше не вдасться стримати її від її агресивних намірів, то Америка мусить звернути увагу в першу чергу на Аляску, як на найпростіший шлях, яким пішли б Совєти проти цілого Північно-Американського континенту. Свого часу американський генерал Били Мичел, звісний зі своєї впертости в пропаганді за розвиток літунства, сказав: „Хто втримає Аляску, той втримає світ". Ці слова нагадують тепер американські стратеги, які працюють над укріпленням цієї сумежної з Росією території.

„Сила Росії лежить в її наземній армії і ми знаємо, що тисячі совєтських вояків уже заправлені до підбігунової північної війни. Вони можуть перейти узимку по леді на Аляску. Отже ми наражені на більшу небезпеку нападу зимою ніж літом" — оце переконання головного командувача американських збройних сил на Алясці, генерала Вилйема Е. Кепнера.

На мапі Аляска представляється як суцільна територія, величиною одної п'ятої частини території Злучених Держав. Та хто побував на Алясці, той знає, що це збиранина островів, порозкиданих серед тундри і порозділюваних непрохідними горами. Цей простір обблитий водою з трьох боків. У літку острови, на яких людина поставила свою ногу, сполучені разом звичайними шляхами, довжиною 3,000 миль; залізницями, довжиною 50 миль і двома сплавними ріками. Крім того самі побережжя, довжиною 26,000 миль, теж доступні для мореплавства.

Взимі південний морський шлях відкритий, а північний замерзає. Тоді тундра перемінясться в непроглядний білий степ, на якому можна бачити тільки гори, доли і порозкидані ліси. Цей степ стане доступним для ворога, якщо він на це приготований.

Саме тепер американська військова команда зайнята виконанням пляну оборони такого зимового степу. Цього не можна досягнути в короткім часі, бо людина мусить навчитися жити в тих холодних околицях. Кожної зими поступово збільшується сила американської армії, яка ступнево посувається в глибину країни. Армія мусить привчитися воювати серед жахливих кліматичних умовин, а це не легка справа.

Осередком оборонних побудов є центральна, отже північна й західна частина Аляски. Південна частина — це гориста околиця і тому її легче оборонити.

Оборонна смуга йде від морської бази на острові Кодяк і Сівард на південнім побережжі, здовж залізничого шляху до Анкоредж і до Ферbenкс, у нутрі країни. Якщо американські збройні сили втримають цю смугу, в якій буде зосереджена повітряна сила, тоді можна буде оборонити цілу Аляску, впевняють стратеги.

Оборонна сітка Аляски подібна до сітки павука. Її осередком є смуга Кодяк-Анкоредж-Фербенкс. Якщоб напасник діткнувся тільки берега цеї сітки, тоді американський повітряний павук готовий смертельно вжалити його.

У такім пляні є більше павуків, одначе сітка ще в деяких місцях слаба. Тому найбільшим нещастям Америки було б, якщоб хтось у Вашинґтоні припинив дальшу розбудову цієї сітки. На таке припинення заповідалося рік тому, одначе Корейська війна відкрила очі на цю небезпеку. Не є виключене, що комуністи рахували тоді на послаблення в оборонних плянах Аляски і приготовилися до наїзду на Північно-Американський континент, якщо б їм був вдався наїзд на Південну Корею. Саме тоді деякі американські бази на Алеутських островах мали бути звинені.

Населення Аляски зникаючо мале, бо виносить тільки 130,000 душ. Найбільше скупчене воно довкола Фербенкс, куди йде шлях Аляски від канадської границі. Важливі постачання йдуть, очевидно, морем зі Сіятл, у стейті Вашинґтон, на північний захід, перепливаючи залив Аляски до Сівард і Віттієр, де перевантажують матеріяли й харчі на залізницю. На випадок вибуху війни, цей морський шлях був би відкритий для нападу ворожих підводних човнів. Одначе друга світова війна виказала, що навіть таку небезпеку можна перемогти.

Так як тепер справи мається, небувалі досі транспорти йдуть зі стейтів до Аляски і є надія, що вони не будуть припинені, доки з Аляски не буде створений такий оборонний бастіон, щоб ворогові не виплатилося на нього нападати.

Імперіялізм—російський чи комуністичний

Промова державного секретаря Діна Ачесона з 26 червня ц. р. про російський імперіялізм наробила багато шуму серед російської еміґрації. Визначні російські політики на еміґрації — Керенський, Абрамович і ін. послали до преси лист з протестом проти промови Ачесона, і зокрема проти коментарів до цієї промови, що її дав щоденник „Ню Йорк Таймс".

Яка причина нервової реакції російських політиків на промову Ачесона? Що сказав Ачесон і що твердить „Ню Йорк Таймс"?

Нового в цій промові та в статтях нема для нас, українців, нічого. Вся українська історіографія від 18 до 20 століття стоїть на тому, що Московщина-Росія мала і має тенденцію до розширення, не вважаючи на права інших народів. Цю думку висловив Ачесон у своїй промові, а „Ню Йорк Таймс" ствердив, що „совєтські володарі йдуть слідом за імперіялістичними російськими традиціями"... п. Ачесон ствердив факт, що Сталін продовжує ту політику розширення, яку вели перед ним великі князі і царі московські протягом 500 літ. Чи це якесь „відкриття Америки"? Ачесон ствердив тільки загально відому правду.

Чому ця правда не подобається російським політичним діячам на еміґрації, не легко зразу зрозуміти. Минулого року відомий Джордж Кеннан написав у своїй статті, що в сучасній політиці російських комуністів не знайдеться майже нічого такого, що не мало б прецеденсу в історії царської Росії.

Державний секретар Ачесон торкнувся в своїй промові тільки одної частини російської політики, а саме в ділянці міжнародній. Російські еміґранти відкидають твердження американських політиків про тяглість російської закордонної політики, незалежно від форми державного устрою: комуністичний уряд продовжує ще більш досконалими методами політику царського режиму. Російські еміґранти твердять, що Російська комуністична партія, яка панує в Совєтському Союзі, „не є національним урядом Росії. Вона — інтернаціональна по своїй суті".

З цим не може ніхто погодитися, хто знає совєтський режим в СССР і його розвиток. Був час, коли комуністична влада в Москві гралася гаслами інтернаціоналізму і кидала кличі визволення народів, провадила політику „українізації", „татаризації" і под. Ця доба давно минула. З початком генеральної лінії, з 1930 р., комуністична Москва поставила на перший плян російський націоналізм, як свою підпору проти всяких „сепаратизмів". „Великий російський народ", „велика російська мова" і інші кличі в інтересі російського націоналізму дала комуністична влада з Москви для свого апарату. Не можна вважати Сталіна і його кліку за таких тупих людей, щоб вони не розуміли, для чого їм потрібна була ця політика розпалювання національної гордости між росіянами: ця кліка хотіла спертися на більшу числом націю, на її провідні групи, бо „інородці", „націонали" не були і не є надійні щодо комуністичного режиму.

Коли б Сталін цією політикою російського націоналізму не знайшов відгуку в російському народі, то, ясна річ, як політик реальний, покинув би давно цей курс. Що ж ми бачимо на ділі? Москва не тільки не ослабила свого націоналістичного курсу, а ще загострила його по закінченні світової війни! Сталін просто перейняв від Гітлера його теорію про „вищу расу", чи „панівний народ" (росіян), як націю особливу, надзвичайну, покликану вчити і вести всі інші народи світу. „Москва — третій Рим", — писав один московський монах в 16 столітті про історичну місію Москви. Чи не це саме проповідують теперішні володарі комуністичної Москви, тільки без релігійного забарвлення?

Російські еміґранти пишуть до американців:

„. . . Ви покладаєте на російський народ, на його інтеліґенцію, на його провідні шари певну частину відповідальности за політику Сталіна".

Це залежить у великій мірі від того, наскільки російський народ, зокрема його інтеліґенція, поставиться проти політики завоювань та імперіялізму Сталіна. Досі ми бачили, що велика частина російської інтеліґенції (не самі комуністи!) йшла за цією політикою імперіялізму. Російським „білим" еміґрантам дуже подобалось, як комуністична Москва ліквідувала всякі „національні ухили" між комуністами народів, поневолених Росією. Походи російської червоної армії проти України, Кавказу, Туркестану і інших країн, що боролися за свою незалежність, російська інтеліґенція, права і ліва, включно з соціялістами, вважала за оправдані і „поступові". Коли в літі 1920 р. російська червона армія була в своєму поході на Захід перед брамами Варшави, то серед російської „білої" еміґрації було захоплення перемогами „русских воинов".

По закінченні II світової війни дуже багато російських „білих" еміґрантів із Франції

(Закінчення на стор. 3)

СОПУХ ІЗ КАТІВНІ

Самобичування і взаємобичування письменників розлилось тепер по українській совєтській літературі важкими хвилями отруйного сопуху, так, що навіть і здалека не можна стежити за тим усім без важкого почуття мертв'яцько-руїнницького застінку, де морально дотовчують московські садисти культурну творчість поневоленого народу. Зокрема таке враження справляє стаття Любомира Дмитерка в „Правдє України" за 8 липня ц. р. під заголовком „Служити народу, як учить партія".

„В українській совєтській літературі, — пише спійманий грішник Дмитерко, — ще трапляються твори ідейно-порочні, з націоналістичними перекрученнями... Редакційна стаття „Правди" цілком справедливо критикує поета М. Рильського, який, сам наробивши в минулому серйозних ідеологічних помилок, захвалював націоналістичний вірш Сосюри. Треба сказати, що М. Рильський взагалі обрав собі дивне амплуа запеклого оборонця тих, кого тільки торкне вістря большевицької критики або хто тільки потребує якої-небудь поруки. З подібними рештками і відрижками буржуазного лібералізму пора раз і назавше скінчити і М. Рильському й іншим... Досить згадати захвалювання опери „Богдан Хмельницький" і, насамперед слабого лібрето В. Василевської та А. Корнійчука, мною в газетах „Правда України" і „Радянське Мистецтво", М. Бажаном, В. Собком та іншими... П'єси Корнійчука за останніх років на Україні майже не зазнали критики, хоч не всі останні твори драматурга стоять на рівні його можливостей".

„Викликає сумнів доконечність передруку із збірника в збірник деяких старих творів видатного майстра поезії Павла Тичини. Так, до прикладу, туманно-алегоричні рядки вірша „Плач Ярославни" просто незрозумілі читачам. Одначе ні критики, ні редактори, ні письменники не насміляться сказати цього авторові".

„Адже був випадок, коли група письменників категорично вимагала від Сосюри, щоб він не читав деяких своїх слабих неповноцінних віршів під час перебування бриґади письменників у Львові. В. Сосюра на цю справедливу вимогу реагував грубими образами".

„Свого часу романи Ю. Яновського „Чотири шаблі", „Майстер корабля" і „Жива вода" були справедливо розкритиковані, як твори ідейно-порочні, націоналістичні. Ю. Яновський визнав критику за правильну. Але ось у 1951 році в бібліотеці „Огонька" вийшла його книжка „Дінастіческій вопрос", де в бібліографічній довідці згадується вищезгадані романи, як основні твори письменника. Ясно, що книжка не могла вийти без відома письменника. Більше того, Ю. Яновський, змінивши назву роману „Жива вода" на „Мир" і дещо підчистивши його, здав роман до друку і вперто домагається його видання.

Подібне можна сказати і про Л. Первомайського. Визнавши на другому пленумі Правління Союзу Радянських Письменників України критику своїх буржуазно-націоналістичних помилок за правильну, поет, через рік після пленуму, виступаючи на відповідальних зборах у Станіславові, в різкій формі відкинув справедливість цієї критики. Після довгої мовчанки Первомайський написав цикль „Сучасні балади", який вражає абстрактно-алегоричним рішенням важливих насущних тем".

Далі Любомир Дмитерко лає критику, що перехвалила оповідання Яновського „На ярмарці", лає наймолодших критиків за їхню в'ялість у нападах на письменників і б'є себе в груди за свої помилки та клянеться виконати „наш священний долг" так, „як учить рідна большевицька партія".

Отже людина дала ще раз обітницю плюгавити своїх товаришів і себе, та писати тільки те і так, — що і як наказує московське Політбюро. Хто б не був Дмитерко за своїми політичними переконаннями, нехай навіть він є стопроцентовий сталінець, — але він мусить систематично і при кожній нагоді мішати себе і своїх товаришів пера з болотом, кожночасно повергати себе і своїх товаришів у прах перед московським диктатором та співати йому „осанна!" Тільки таку ролю і дала йому, як і всім іншим українським письменникам, большевицька Москва. Тому навіть згадка про свої власні досталінські твори заборонена цим жертвам московського морального і фізичного застінку.

Вол. Дорошенко

МОЇ ЗУСТРІЧІ Й РОЗМОВИ З АКАД. А. КРИМСЬКИМ

(Спогади з нагоди 80-річчя його народин)

4)

З Лесею провадив він жваве листування і часом читав нам уривки з її листів, як і з листів інших своїх приятелів, Івана Франка, Б. Грінченка, тощо. Навіть раз був розщедрився й подарував на пам'ятку листівку, що її дістав від Франка.

Любив Кримський також оповідати про своїх знайомих і приятелів — українських письменників і діячів, з якими стикався. Оповідав про свої пригоди в Сирії під час наукових відряджень. Від нього я довідався тоді, що Франкові підпомагав видавати „Життя і Слово" своїми коштами один шляхетний учений москаль. На жаль його ім'я вилетіло з моєї пам'яти, а провірити не маю змоги. Здається Щербатов, але не ручу. Тепер про всі наші розмови я не пам'ятаю. Головною темою їх були, як я вже згадував, різні українські літературні й наукові справи. Але й досі тямлю відзив Кримського про Щуратові переклади з Горація (вийшли, здається, в 1901 р.). Агатангел Юхимович уважав їх за малопоетичні, дуже сухі й надто буквальні та протиставляв їм ґраціозні переклади, чи краще переспіви, на російську мову нашого великого приятеля акад. Федора Корша. Я слухав тоді на університеті викладів Корша з латинської літератури і саме про Горація, то й не міг не признати Агатангелові Юхимовичеві повної рації.

Кримський був дуже тонким знавцем і цінителем поезій й автором багатьох гарних поезій, головно оригінальних, бо на мій погляд його переклади з арабської чи перської мови не всі були удачні. Корш теж був не менше добрим знавцем поезії, як і Кримський, і навіть писав вірші українською мовою (друкував їх українізуючи своє німецьке прізвище під псевдонімом Хведор Корж).

Писав Кримський досить нерозбірно й рукописи його читати було не легко, особливо бідним складачам, бо він давав мало не до кожної сторінки купу приміток, відсилачів, що незвичайно ускладнювали роботу друкарів. Буваючи у Кримського, я часто бачив його рукописи, а особливо коректури, що їх нераз при мені приносили йому з друкарні. Це був один жах. Я не розумію, як бідні складачі не збунтувалися. А їм доводилося раз-у-раз робити безліч корект, бо пан професор у кожній робив нові додатки або й переробляв до ґрунту, так що складачі мусіли властиво складати майже наново. А скільки при тому приходило нових приміток, бібліографічних відсилачів, тощо! Тому то й праці Агатангела Юхимовича звичайно складалися дуже поволі й виходили в світ не скоро, далеко пізніше, ніж належалося. Така звичка переробляти написане в коректі була причиною загину його великої наукової російською мовою написаної граматики української мови, яку він складав в останньому році мого перебування в Москві. Рукопис був готовий увесь і лежав у друкарні відомого російського видавця Івана Ситіна, найкращій друкарні на цілу Москву, але друк книжки через численні коректи автора проволікався в безконечність. А тут, як на те, при кінці року (1905-го) вибухло в Москві велике повстання, що охопило головно той район міста, де була друкарня. Уряд з цілої сили вдарив по повстанцях і, поборюючи їх, геть знищив гарматніми стрільнами друкарню, де містився революційний штаб. Тоді погибла там маса цінних рукописів, в тому й мало не вся граматика Кримського. З пожежі заціліли тільки окремі її частини, які пізніше й вийшли в світ у такому вигляді, який мали по врятуванні. Це була велика шкода для українського мовознавства, бо того, що згоріло, автор уже не хотів писати наново. Не мав ні охоти, ні часу, занятий іншими невідкладними справами. Свого часу ми намовляли Агатангела Юхимовича, щоб викладав нам на університеті курс української мови й літератури, але він не згодився, відмовляючися повагою своєї офіційної праці. Проте пізніше, крім згаданої вище наукової граматики української мови по-російськи, він зладив і почав друкувати популярний курс української мови для самонавчання вже по-українськи в часописі „Зоря", що почала була виходити в Москві в 1906 р. заходом Опокова. Але цей курс зостався недокінчений через упадок „Зорі", якої вийшло ледве кілька чисел.

Таких недокінчених праць було у Кримського більше. Цим він дуже нагадує покійного д-р В. Щурата, який теж пблишив чимало розпочатих друком і недоведених до кінця речей. В архіві бібліотеки НТШ у Львові зберігається пара аркушів монографії Кримського про Івана Франка. Ця праця мала появитися в ювілейному збірнику на честь Франка з нагоди 25-річчя його літературної й наукової діяльности, але Кримський затягнув її писання й друк. Збірник вийшов без цього нарису, що мав появитися окремою книжкою, але цього не сталося на превелику шкоду для українського літературознавства. Вже пізніше надрукував Кримський, як я вище згадав, дуже гарну статтю про Франка в російській енциклопедії Брокгавза і Єфрона.

Занятий своєю викладовою й дослідницькою діяльністю, Агатангел Юхимович вів дуже замкнене життя й публично ні при яких нагодах не виступав, але, як жива людина й громадянин, він, подібно до Іванан Вишенського, забирав голос в різних українських справах у тодішніх українських часописах, що виходили у Львові (Зоря, Правда, Народ, Життя і Слово, а потім „Літ. Науковий Вістник"), або в „Київській Старині". Тут він містив свої літературні й наукові твори, поезії, оповідання, нариси й рецензії. З російських видань він писав тільки в відомому етнографічному журналі „Етнографічний огляд" (обозрєніє), що виходив у Москві за редакцією українського етнографа М. Янчука, в Енциклопедії Брокгавза-Єфрона та в офіційному органі Лазарівського Інституту. В „Етнографічному обозрєнії" він, між іншим, умістив велику статтю про життя й діяльність М. Дроґоманова з приводу його смерти. Статтю цю заборонила цензура й довелося її вирізати з книжки-журналу. Замість неї дозволено тільки коротенький некролог.

Взяв Кримський діяльну участь також у відомій полеміці з російськими об'єдинителями на чолі з проф. київського університету Тимофієм Флоринським, що розгорілася в зв'язку з забороною української мови на археологічному з'їзді в Києві. Після розвідок Вол. Антоновича, Павла Житецького й Володимира Науменка в „Київській Старині" забрав голос і Агатангел Юхимович, дуже дотепно розбиваючи теревені знаного російського філолога Ол. Соболєвського в своїх розвідках „Філологія і Погодінська гіпотеза (в „Київ. Ст." 1904 р.) та „Древнекиевский говор" (в „Известиях отдела р. яз. и слов." Російської Академії Наук).

(Продовження буде).

І. Л.

ПРОЯВ „ДУХА"

Описуючи свої враження з чотироденного побуту у Москві норвезький письменник, Зіґрід Ундсет дає м. ін. теж коротку характеристику зовнішнього вигляду мешканців столиці Сов. Союзу: „Підчас тих чотирьох днів, що ми їх провели у Москві, мандрував я з Гансом (синок письменника) заєдно вулицями міста. Деколи відчував я попросту гіпнозу, що виходила від цеї людської маси. Якось, здається, наче чоловік сам губиться, порушуючись серед повені зовсім чужих людей, з якими не вміється говорити і яких обличчя є зовсім без виразу. Не тому, що люди в Москві мали б виглядати нещасливі (хоч я не бачив ані одного росіянина з усміпкою на обличчі, крім одного урядника транссибірської залізниці). „Тупий" — це мабуть підхоже слово, щоб описати вираз руских облич". (Пор. Sigrid Mudset: "Wieder in die Zukunft"; Europa Verl., Zurich 1950).

Стільки норвежець. Кому з нас приходилося побувати серед совєтського населення — цей признає, що мав таке саме або подібне враження і, якщо не вмів його належно висловити, то буде вдячний норвезькому подорожньому, що йому у цьому допоміг.

Та річ не в тому лише, щоби влучно описати вираз, а згл. безвиразність фізіогномій мешканців країни, де всім жить стає краще, жить стає веселіш".

Нам мимоволі насувається питання, чому воно так. Чому завважуємо таку саму не то байдужність не то тупість на обличчях підсовєтських українців, що по своїй природній вдачі веселі, говірні та співучі — з живим темпераметом полудневих типів.

Розв'язки на це питання даремно шукали б ми у цих людей. Бо коли б ви навіть, як чужинець, заговорили, усміхаючись до когонебудь з прохожих Києва чи Москви — ви напевно не одержали б у відповідь усмішки, але в очах і на обличчі ви побачили б вираз крайнього недовір'я й обережности супроти вас, якщо вже не страх. Бо обережність і страх мабуть і є тими душевними почуттями, що криються за тупістю фізіономій.

Зовнішний вираз обличчя людини, це вираз її внутрішнього „я", це „образ її душі. Кожна людина вже зі своєї природи обдарована розумом і волею. Цими силами своєї душі вона постійно працює і — відповідно до цього, які думки чи почування у її голові — такі черти будуть мати обличчя людини.

„Вираз обличчя стоїть у природному зв'язку з модифікаціями настрою духа, тому що він у цілому світі має те саме значення" — каже німецький філософ Кант.

Тому й переходячи вулицями зах.-европейських міст, ви будете бачити людей усміхнених, понурих, завзятих, розніжнених, впертих, суворих чи привітних — одначе майже кожне стрічне обличчя буде мати свій власний вираз.

У Сов. Союзі всі обличчя однакові — всі вони безвиразні, тупі.

Як ми вже зазначили вище, причин цього явища не можна дошукатись у псіхіці поодиноких національностей цієї країни, бо вона у них різна, а в нашому випадку вона — ця псіхіка однаково проявляється на зовні. Мусить бути отже якийсь спільний для всіх національностей СССР чинник, що так, а не інакше каже проявлятися настроям їхнього духа назовні.

Цей чинник — це безсумніву державна влада — а згл. політична система цієї влади, що для всіх національностей Сов. Союза спільна і всіх в однаковій мірі опановує.

Совєтська держава основана на колективній системі. Теорія, що видвигає цю систему, признає питому вартість тільки загалові, заперечує її натомість у поодинокої людини, як такої. Держава являється самозрозумілою цілістю, носієм духових і матеріяльних дібр людини і її сил. Поодинока людина не має там ніякої вартости. Вона є тільки членом спільноти і від спільноти вона одержує все своє культурне і матеріяльне буття і тільки для цієї спільноти вона існує. Поодинока людина не може там мати своєї власної цілі, не має ніяких природних прав.

Іншими словами, у колективній системі пересічна людина не потребує думати про суспільні, політичні чи релігійні справи — все те за неї роблять — а вона це все має сприймати як добрий грамофоновий кружок й після влучення струму із державного апарату віддавати це на зовсі.

Вираз облич громадян такої держави — це вислів духового настрою і думок її політичного проводу.

Політичний провід совєтської держави визнає матеріялістичний світогляд. Заперечує царину духа й духових вартостей — його думки обертаються тільки і виключно у світі матерії, в крузі природних потреб і функцій людини. При помочі виключно матеріяльних вартостей ці провідники хочуть ущасливити своїх громадян, а дальше і ціле людство.

Масове ув'язнення людського духа на просторі цілої держави — це наслідок цієї політики.

Голоси Читачів

НАШІ ПРОБЛЕМИ

Часто читачам наших газет приходиться стверджувати появу тих самих проблем, тільки дещо в іншому насвітленні, одначе на мою думку хибно. В цьому листі хочу звернути на деякі з них свою увагу, може Ш. Редакція колись їх використає, якщо мій підхід буде уважати за правильний.

1) Перше питання, яке постійно обговорюється в наших наукових установах, газетних статтях й інших місцях до дискусії, до яких запрошується деколи чужинців й ворогів, це „Походження назви Україна". Дивне і незрозуміле явище, що ми постійно доказуємо світові відкілля взялась ця назва, коли і т. д., а світ залишається байдужим до цього й його зовсім не переконують наші аргументи. Тому подивімся, як роблять інші та зробім висновок. Жаден народ державний, чи сьогодні поневолений, не допускає жадної дискусії на тему свойого походження чи назви, бо він вже давно це ствердив, автім він так хоче називатися й він створив свою історію, яку вчені даного народу написали так, як цього вимагає їх державницька справа. І так нпр. наші сусіди поляки починають свою історію від вигаданої леґенди про Ляха, князя Попеля, якого загризли миші і т. д., та ніхто правдивість цього не заперечує, як також чому їх держава називається Польща, а не Лехія або Варшавська чи Мазовєцка Републіка, бо польський народ так хоче, отже шлях до дискусії над тим питанням замкнений. На наших очах повстала держава Ізраїль. Чи хтонебудь заперечував цю назву чому Ізраїль а не Палестина, або Єрусалим і т. п., бо народ на всенароднім голосуванні прийняв цю назву, він так хоче називатися й нікому не вільно більше над цим вести дискусії. Отже вислід такий, що ми також раз прийняли назву Укрнаїна, написали свою історію й більше не має жадної дискусії, тим більше для наших сусідів іншої національности, а кожного, який ставив би справу під сумнів, скерувати за матеріялами до джерел, до нашої історії.

2) Друге питання, яке також не зникає із сторінок нашої преси, це „право на самовизначення українського народу, право на самостійність України". Хто глибше вдумався над цим питанням, йому стає соромно за наших політиків та „державних мужів", які домагаються від чужинців права на самовизначення. Чи ми є сьогодні колоніяльні раби, які ніколи не мали своєї держави, щоби домагатися такого права на самовизначення й на самостійність? Чи не вистачає нікому, що ми тисячі років тому назад вже самовизначились і мали століттями свою самостійну державу, самостійність якої відновили в 18—20 рр. даного століття. Якого самовизначення ще нам треба і пощо державну традицію завертати на тисячоліття назад? Нам треба домагатися всіми можливими засобами відновлення самостійности і такого права не сміє нам ніхто відмовити, бо за це наш народ пролив й дальше проливає свою кров, але не за право на самовизначення.

3) Третє по своїй суті відноситься до нашої внутрішної політики, а саме про потребу інформувати світ про Україну, її культуру, історію і т. д. Безумовно це пекуча потреба протягом цілої нашої історії, а ще більша сьогодні. Але підхід до цієї справи нежиттєвий, бо чи ледве якийсь дипломат схоче читати українські газети і в них вишукувати всі ці дані, що відносяться до наших справ, шукати на географічній карті цього чудового українського народу, який її створив та який не тільки вміє добре боротися, танцювати, співати, але також вміє плакати та нарікати, як ніхто інший? Думаю, таких „культур-треґерів" головно поміж дипломатами сьогодні дуже мало, тому і не цікаво їм студіювати нашу історію й культуру. Недавно на сторінках „Свободи" була стаття про „Варшавський договір в новому світлі", з якої ми довідалися, що Франція і Англія не були в початках наших визвольних змагань ворожо до нас наставлені, але вичікували запевнення матеріяльних користей на цих теренах, тому піддержували тих, хто такі інтереси їм забезпечував. Наше ставлення тоді до цих справ та прохання про безкорисну допомогу не мали успіхів, як також повторювання сьогодні цієї самої тактики з посиланням на боротьбу народу за самостійність ради тільки гуманности чи альтруїзму, західний сві до себе не приєднаємо. Думаю, що коли зумієсмо піддати дипломатам західних великодержав суґестії матеріяльних користей з розподілу СССР на менші держави, осягнемо багато більше користей й зрушимо нашу справу з мертвої точки. Поєднання всіх тих справ, як наша боротьба за відновлення самостійности, історична вимога та справедливість, економічні, фінансові й політичні користи для західного світу з розподілу СССР та забезпечення тривалости миру в Европі викличуть більше зацікавлення до наших справ та допоможуть нам осягнути успіх в будучій третій світовій війні. Щоби переконати наших політиків про важливість такого „політичного бизнесу" вистачить вказати на повстання держави Ізраїля, яка здобула свою самостійність не так кривавою боротьбою, як капіталом й ріжними матеріяльними суґестіями.

Михайло Сірий.

ІМПЕРІЯЛІЗМ — РОСІЙСЬКИЙ ЧИ КОМУНІСТИЧНИЙ?

(Закінчення зі сторони 2)

та інших країн вернулося в Совєтський Союз, як „совєтські патріоти". Мотив: їм заімпонував імперіялізм комуністичного уряду, яким Сталін далеко перевищив царську владу. Такого руху „совєтських патріотів" не було між еміґрантами інших націй, поневолених Совєтською Росією.

Комуністичний режим спирається на бюрократію. Це та верства, що складається в першу чергу із російської інтеліґенції. Цих бюрократів є мільйони. Посади у війську, в державному апараті, в ролі „совєтських колонізаторів" в неросійських областях, підлеглих тепер російській великодержаві на величезних просторах — всі вигоди „веселого і щасливого життя" пожинає ця верства російської бюрократії. Вона має привілеї правлячої верстви, і вона знає, що при зміні режиму, коли впаде російський імперіялізм, для неї таких вигод не буде. Ця бюрократія пройнята російським імперіялізмом та шовінізмом, і до неї звертається Сталін у першу чергу, щоб зміцнити і забезпечити своє панування.

Щодо відповідальности російського народу за большевицький режим, то не можна зовсім цієї вини за комуністичну диктатуру з російського народу скинути. Чому? Дуже просто. Російський народ не виявив належного спротиву комуністичній диктатурі тоді, коли цей режим був ще дуже слабий. Фактично боротьба проти большевицької диктатури йшла між неросійськими народами проти наступу комунізму з Московщини. Україна, Кавказ, Туркестан, Сибір, Донщина — всі ці неросійські області криваво билися проти наступу комуністичних армій із Росії, але в самій Росії комуністичну диктатуру прийнято майже без спротиву.

Німецькому народові закидають, що він не показав належного спротиву диктатурі Гітлера, і тепер Німеччина перебуває під чужими окупаціями. Російський народ своєю пасивністю супроти комуністичної диктатури дав укріпитися цьому режимові і поміг цій владі поширитися на інші неросійські народи.

Автори протесту проти Ачесона твердять, що російська комуністична партія „інтернаціональна по самій своїй суті".

Ми іншої думки. Компартія ця російська по своїй суті, але використовує інтернаціональний комунізм для імперіялістичних цілей. Що ця партія не тільки національно-російська, а навіть націоналістична, видно з відомих „чисток" в державнім совєтськім апараті та в самій компартії, що відбуваються періодично в СССР. Виключають із партії за „націоналістичні ухили" комуністів українців, грузинів, вірменів туркестанців і ін. Але не було випадку, щоб комуніста виключено з партії за російський націоналістичний ухил! Отже всі інші нації — підозрілі і непевні щодо інтернаціоналізму, тільки росіяни — непорочні „інтернаціоналісти"!

Живемо в час великого напруження міжнароднього і не знаємо, що принесе нам і цілому світові недалекий час. В цій ситуації найважніша річ — бачити проблеми ясно, без ілюзій і самообману. Річ для нас безперечна, що „національне виховання", яке проходить молодь російського народу під протекцією Сталіна, лишить свій слід в душах цієї молоді. Цей націоналізм небезпечний для цілого світу. Мільйони російських бюрократів, вдячних Сталінові за „веселе і щасливе життя", будуть стояти за цим режимом, бо вони мають від нього свої вигоди і не знають, що їх жде після упадку цієї диктатури. Це ми бачили на прикладі партійного апарату Гітлера, коли нацисти фанатично билися до останку за свій режим.

Знаємо велике невдоволення комуністичним режимом в масах російського народу. Але треба пам'ятати, що рішають в сучасних обставинах кадри: поки командний апарат у війську та в державній адміністрації буде стояти твердо за Сталіним, цей режим лишиться непохитний, і військо буде битися, хочби прості вояки цю владу і своїх начальників ненавиділи. Особливо в війську, де дисципліна робить із людей автоматів, ця роля кадрів дуже велика, можна сказати, рішальна.

Завдання російської поступової еміґрації, на наш погляд, не мріяти про удержання „єдиної неділимої" Росії (в цьому російські еміґранти Сталінові конкуренції не зроблять), а вести пропаґанду проти свого російського імперіялізму, як це робила німецька поступова еміґрація за II світової війни проти Гітлерового імперіялізму. Бо врешті цей імперіялізм не вийде самому російському народові на добре здоров'я. Російський народ, в першу чергу його інтеліґенція, мусить позбутися цього імперіялізму як тяжкої недуги, що гальмувала і гальмує поступ самого російського народу. Колись писав російський історик Ключевський про російський імперіяліїм: „Госуларство пухло, а народ ніщал" (Держава пухла, а народ ожебрачувався).

Х. М.

ОСЯГИ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ

ЕДМОНТОН (ПВ). — Багато українських професіоналістів приїхало зі скитальщини до Канади. Нова країна, незнання мови, місцевих обставин то що клали перед ними великі перешкоди. Одначе сильна воля не знає, що таке не могти поконати. Між цими професіоналістами теж поважне число наших лікарів. Сьогодні приємно нам написати, що три лікарі-українці поробили всі пере шкоди і нострифікували свої диплъоми. Ось їх прізвища: д-р Микола Залеський, лікар у шпиталі Камсел в Едмонтоні „д-р Іван Лемішка, окружний лікар у Вонді і д-р Іван Столяр, лікар у шпиталі на Ст. Боніфас.

Брюс Вест

„ЗАДОВІЛЬНЕ ЛІТО"

(Друковано в „Ґлоб енд Мейл" — Торонто)

На літо в Канаді треба довго ждати, а коли вже воно й прийде, тоді не триває довго. І мабуть тому, щоб надолужити скоропроминаючу свою візиту, літо в цій країні є особливо гарним сезоном: деякі озера задержують ледяний холод своїх вод, а легкий вітрець вночі навіть у половині липня приносить деколи подув, який вказує, що він ще не зовсім затратив запах Арктики.

Клімат околиці Балмієр по той бік кордону відзначається лінивою літньою легкістю, але в тій погоді є однак свого роду жвавість, яка має певні свої вартості.

Кожний, хто тільки мав нагоду приглядатися зливі з громами, що з грюкотом, лоскотом і гремінням перекочується через спокійні води й озера Маскоки, той не відмовить особливої маєстатичности цьому явищу в тій частині світу. А свіжість ,що наступає після цього, п'янкий запах сосон, висихаючих скель та вологих мохів, — має в собі щось такого, чого не може дати інша країна.

Зелені поля й живоплоти Англії з запахом рож у повітрі на затишних пільних дорогах раннім ранком — це щось чарівного, на що тільки б дивитись і відчувати. Однак є якась жвавість і дзвеніння в росистому канадійському ранку, що раз його переживши, не можна забути ніколи.

Один із моїх приятелів — людина розумна і з нахилом до філософії — звичайно твердив, що людина починає оцінювати вартості своєї країни вже в свойому дитинстві, коли мандрує по родинній землі босими ногами.

Це була його поетична теорія, мовляв, ходячи босими ногами по землі, на якій проходить його дитинство, виростаючий юнак, що стане мужчиною, сприйняв з того шматка землі щось, що ввійшло в його душу і не покине її ніколи.

Ось ця таємнича складкова частинка, що ввійшла в юних днях у його характер, кликала його в літах мужньої зрілости та склонювала його вернутися — скорше чи пізніше — з далекого краю світа до тих місць, де він вислїджував лісових курей у їхніх кривках чи з легким серцем викарбовував на стовбурах дерев або стовпах залізничої огорожі свої ініціяли.

Я не можу нічого сказати про наукову докладність теорії мойого приятеля. Та все ж таки може ця таємнича складкова частина в характері велить канадійцеві вважати канадійське літо дещо кращим від того, яке навідує багатьох менш щасливих людей в інших країнах світу.

Мешканець Західної Канади в свою чергу може твердити, що літо в преріях є значно краще як тут — на Сході Канади. Мешканець надморських провінцій мабуть переконуватиме, що літо без солоного посмаку моря не може бути вповні вартісною літньою порою.

Мешканець Заходу, знайшовшись в Онтаріо, мріє про чисті обрії безкраїх прерій. Онтарієць на Заході Канади прагне побачити бодай один лісистий горбок. Однак більшість людей з ближчих і дальших околиць Канади, що їх я зустрів, згоджувалися в одному: свіжість літнього повітря в околицях на північ від 49-ої паралелі є якимсь чином „солодша і чистіша", як денебудь.

Одною з причин того, чому канадійці — так цінять літо, є мабуть свідомість його скорого кінця. В деяких околицях на південь від кордону і на північ від Фльориди, літо триває від кінця квітня до кінця жовтня. Тамтешні мешканці мають стільки літа, що не знають навіть, що з ним робити.

Але для канадійців це пора, яку треба смакувати досхочу при кожній нагоді. Коли ж воно промине, тоді небагато з нас буде почуватися окраденими з чогось чи обманеними. Бо багаті кольори осени нахлинуть в нашу країну — такі сильні й такі багаті, — що майже захоплюють віддих.

В тому хвилюючому пишному поході осени через узгір'я Канади забувається на деякий час літо. Щойно коли одного ранку пробуджуємося і бачимо, як лапасті метелики снігу кружляють коло вікон, — тоді в серце закрадається жаль за літом, що пройшло.

УКРАЇНЦІ — ВАЖЛИВИЙ НАРОД

(Закінчення зі стор. 1-шої).

яснює „неспроможністю українського народу здобути свою незалежність та встановити будь-який національний характер впродовж довгого часу в минулому". Він пригадує визвольну війну Хмельницького, який одначе „п'ять років після встановлення вільного від польсько-литовського панування уряду підписав в Переяславі союз з московським царем Александром і недовго опісля Україна була поділена між поляками і росіянами". — Автор рецензії, покликуючись на історичні факти, що Україна завжди була підкорена то під одну то під другу чужу владу, за виїмком короткої незалежности в 1918-19 рр., твердить, що „в результаті українські націоналісти... завжди шукали закордонної допомоги в змаганнях здобути свою незалежність", як це за гетьмана Івана Мазепи зі шведами, за Скоропадського з німцями та за Петлюри з поляками. Солцберґер признає проф. Меннінґові рацію, що „теперішня Українська Совєтська Соціялістична Республіка в жадному разі не є незалежним тілом, що репрезентувало б вільний вислів народної волі", але він рівночасно „схильний сумніватися" щодо запевнення, що „Українську Повстанську Армію можна з точністю назвати „голосом справжньої України" і ще менше тим, що автор її вважає за „виразника всіх поневолених народів Східної Европи". Рецензент потверджує, що „Українці справді мають нужденну і трагічну історію" та що „проф. Меннінґ робить все можливе, щоб виявнити причини цього та досягнення українців, незважаюче на їхнє безддольне географічне положення", хоча рецензент „відчуває", що автор книжки більше познайомлений з літературними і філологічними фактами, ніж з історичною інтерпретацією. — Твердження проф. Меннінґа щодо боєвої готовости — („рейндж") УПА рецензент уважає за „безнадійний оптимізм". Але, не зважаючи на ці свої критичні завваги він висловлює Меннінґові вдячність і рекомендує його поради під розгляд державного департаменту.

ПОМЕР СТЕФАН ИРЛІ, ПРЕС. СЕКР. РУЗВЕЛТА

Вашинґтон. — Стівен Т. Ирлі, помер у віці 61 років від серцевого удару. Він був пресовим секретарем през. Френклина Д. Рузвелта і заступником секретаря оборони. Перед приходом до Білого Дому в 1933 р. він був визначний журналіст; умів через пресу відкрити шлях до порозуміння між урядом і населенням як загально про нього говорили.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● Лікар-українець на Новій Ґвінеї, д-р А. Гураль, завідує шпиталем. Крім нього в цій країні, що її першим славетним дослідником і довголітнім мешканцем був наш учений Миклуха Маклай, працюють ще два лікарі-українці.

● Українська футбольна команда „Леви" в Сиднеї (Австралія) здобула 4 перемоги в змаганнях футбольної ліги західного Сиднею і стала на першому місці серед усіх інших дружин.

● Перший український часопис в Австралії „Вільна Думка", що виходить в Сиднею, відзначив 10. 6. ц. р. своє 100-те число.

● Духовий провідник всіх вірменкатоликів світу І. Е. Григор Петро XV-ий — католицький патріярх Кілікії — кардинал Аґаджанін був офіційним гостем української колонії в Ліоні (Франція) 1-го липня. У своїй промові він підкреслив свою любов до української еміґрації та свою готовість допомогти їй де лише може.

● Нова сторінка українського життя началася в Ст. Пол (ЗДА) з приїздом нової еміґрації. Дві православні й одна греко-католицька церковні громади, відділ Українського Конґресового Комітету, Студентський гурток, товариство молоді, виставки робіт наших мистців і т. п. організації та починання характеризують живе українське життя в цьому місті.

● „День української кооперації" — 30 вересня — хотять відзначити кооператори у Вінніпезі, зокрема „Кооперативна громада", яка влаштувала 6 липня ширшу кооперативну нараду, що ухвалила план праці „Громади" в організаційній і культ-освітній ділянці. Головою наради був І. Чайковський, секретарем А. Качор.

● Відомий український діяч у Бельгії, інж. Андрій Кішка, що 20 років працював у цій країні, зміцнюючи українсько-бельґійські зв'язки, одружився з бельґійкою Жан ван Нотен і виїхав разом з нею на сталий побут до Еспанії. З цих нагод А. Кішка одержав сотні привітань від бельгійців і українців.

КОМУНІСТИЧНА НІМЕЦЬКА МОЛОДЬ ЦЕ НАЦИСТИ, ТВЕРДИТЬ ДЕПАРТАМЕНТ СТЕЙТУ

Вашинґтон. — Департамент стейту стверджує, що так звана Організація Вільної Німецької Молоді з-під совєтської східної смуги в Берліні, нагадує повнотою німецьку гітлерівську молодь. Комунікат департаменту каже, що така організація може існувати тільки в тоталітарних країнах. Департамент також таврує як обман заяви молоді, наче б вона представляла на східно-берлінських маніфестаціях світову молодь. На ці маніфестації приїхали тільки малі групи комуністичної молоді з вільних держав. Організація, як цілість, не має свого відповідника в Злучених Державах або в інших поміркованих країнах і вона вислуговується перед своїми верховодами в „Німецькій Демократичній Республіці", як голосно називають комуністи під-совєтську смугу Східної Німеччини.

● Совєтська політика дуже обережно і старанно планується та калькулюється — пише з Москви кореспондент Ню Йорк Таймсу і зазначує, що західні дипломати в Москві ламають собі голову над тим, як зрозуміти одночасові жести дружби і ворожнечі до Заходу з боку московської преси.

● 10 капелянів, призначених до армії в Кореї, згинули під час боїв. Крім того, ранених є сім.

ДВІ ВАТРИ

Вечоріло...

Гаряче липневе сонце ховалося за темну стіну неровбурського лісу.

Срібно-біла мряка легким серпанком гасила день...

Зближаємося до табору новаків.

Великий, просторий будинок, обведений довкруги верандою. Перед будинком маленька площа, посередині машт, на якому повівають прапори: державний і український.

Новаки й новачки стоять півколесом разом зі своїми провідниками.

Пластова молитва...

Молитва кінчиться, здіймають прапори, всі стоять на струнко.

Тишина..., — Навіть прохожі задержуються, щоби вшанувати мовчанкою цю хвилину.

Коротка команда: „Принести коци, йдемо на ватру!" — Затупотіли маленькі ніжки і з гамором розбіглись по кімнатах і в туюж мить знову збіглись і станули в дворяді.

На небі займалися зорі, одна по одній, ясні, мерехтливі зорі...

За табором новаків простора, гарна площа устелена зеленою травою.

А довкруги неї, як оком глянеш — ліс і ліс...

По правій стороні площі велитенське дерево, — стоїть похилене, неначе боронить входу до нічного царства малих дітей.

Стійкові пластуни з природньою їм ввічливістю вказують місце для гостей.

Довкруги ватри гамірно сідають новаки, новачки, на принесених ними лавках, зроблених з пачок.

Окривають ноги коцами, щоби не простудитися. Пильне око їх провідників-виховників, як добра мати, дбайливо слідить, чи всім дітям однаково добре. Курені юначок і юнаків прибули і цілий склад булави є, нема ще пані командантки табору. Ось свисток, — гамір втихає, пані командантка надходить і займає місце поруч других.

„До запалення ватри виступи!"

З чотирьох сторін виступають в новацьких одностроях новачки, приклякають на одно коліно біля ватри. Блимнули чотири вогники...

На дворі була тиха, зоряна ніч...

Червоні язики вогню підповзли під верх сухого багаття і бухнули ясним полум'ям.

Затих темний ліс, не шумів, — задумано дивився в палаючу ватру. Сивий дим піднісся високо-високо аж під ясні зорі...

Приємний запах диму мішався з запахом доспілих малин з поблизького лісу...

Була тишина, свята тишина чарівної, літної ночі. Ще ясніше спалахнув огонь і освітлив радіючі від зворушення малі постаті.

Ось сидять біля себе чорні голівки з довгими косами й ясні русявки з синіми, як волошки очима, й чепурно, по-юнацьки зачесані новаки, із білими голівками, пухнатими личками, ще дуже маленькі хлопчики.

Всі зворушені й з тихою задумою глядять в горіючий вогник.

Нараз нічну тишину перериває голос їх опікуна, сеньйора пластуна Скоба-Орла Самотулки. Як зачарованим маґнетом діткнені стрепенулись всі новаки...

Вони люблять свого опікуна-провідника. Вони ждуть його оповідань, вони знають, що так як він ніхто інший не вміє до них говорити. Загомоніли, як в улію бжілки, кожне прибирало вигідну позицію.

На небо вийшов місяць, великий й ясний місяць...

Десь здалека кричали лісні птиці й басовими голосами кукумкали — жаби...

І знову свисток. — Знову тишина.

Рівним, спокійним голосом оповідає провідник юнаків і переносить слухачів думкою в країну казочну, чарівну, де цвіти й комахи людську мову мають. — Де цвіт папороті росте, де пахнуть ніч'ю цвіти, де пахне скошене сіно, де пахне земля...

Про лісні дзвіночки оповідає, про тих неструджених дзвонарів, що дзвоненням своїм приносили лад і порядок в країні казки й мрій.

Підкинуте багаття до ватри спалахнуло ясним полом'ям, що відбилось в чорних, як вуглики й синіх, як волошки очах...

Казка кінчиться, — заворушились слухачі. — Зашумів темний ліс, залунала новацька пісня і луною покотилася по далеких узгірях.

А тепер сестричка Леся з гумором оповідає про малого Ромчика, який втікає здому, бо хоче стати новаком і бути разом з ними в таборі. Розказує уміло про всі пригоди малого героя, якому на перешкоді ставали й гусиниці й пес й всі страшні звірі, але кінець був щасливий. Ромчик був принятий новаками.

Оповідання сестрички Лесі перериває раз по раз радісний сміх дітей, які брали живу участь у всіх геройських вчинках малого Ромця. Догаряє вогонь, ватра кінчиться, — темна ніч... Здалеку шумить ліс.

І знову, на приказ провідника Самотулки, встають всі півколесом і моляться.

За волю України, за кращу долю і свободу тих, що лишилися там в рідному краю, за мільйони малих дітей, таких як вони, яким не позволяють свобідно молитись. — За цілий нарід.

І несеться в літню, зоряну ніч тиха молитва „Отче наш"!

„Отче Наш" — говорять устами великі й малі.

Тихо моргають зорі, — задумано шумить ліс, гасне багаття.

На добраніч беруться за руки всі в одно велике колесо, на знак одної нерозлучної родини.

Співають пісню, „сонце зайшло вже давно — пора йти спати".

В тихому порядку розходяться по кімнатах. Свисток... Нічна тишина, тільки стійкові пластуни сторожать, — щоби ніч спокійну мали найменші.

А там у серці темного лісу на краї озера, маленька хатина стоїть. Там курінь чорноморців живе. Давно опущена попередніми жителями хатина ожила. Порядок і чистоту видно на кожному кроці. Велика кладка, впущена в глубину озера, творить неначе поміст, на якому відбуваються пластові вправи. Перед хатиною лавочки з зелених гілок пластунами зроблені стоять і гостинно запрошують спочити в тіні шумлячих дерев.

При березі човна, — високо на дереві пластовий прапор...

Сьогодні прощальна ватра. Завтра не буде вже їх... від'їздять в далекі городи, несучи в серцях останній відблиск ватри...

Довкруги ніч... Темне плесо озера таємно мигтить в зеленавому світлі місяця, тихо плескають по воді весла.

Під ногами тріщать ломані галузки на вузькій, розмоклій від вчорашнього дощу стежці.

Блимають електричні лямпки, тихо перекликаються прохожі, шукаючи правильної дороги до лісової хатки. В святочнім настрої всі спішать на ватру...

Перед хатиною горить гостинний вогонь...

Гомін і веселі розмови ведуться. То наші юначки, красуні з заквітчаними голівками, прийшли на ватру, запрошені пластунами.

Загорілись смолоскипи, курінь пластунів вийшов на поміст і тихо спустились в човна.

Заколисалось темне озеро, човна уставились в колесо, залунала пісня і понеслась далеко, далеко...—

По морю, по морю, по синьому морю"... — несеться пісня з юних грудей...

Здрігнувся ліс..., задріжали прибережні дерева, заплюскотіли весла...

Круг човнів затісняється, зближаються смолоскипи до майстерно зробленої на воді ватри.

Бухнуло полум'я, затріщали галузки, посипались іскри. З середини темного озера лунає грімкий привіт від команданта мужеського табору.

Вітає пластову булаву, вітає отців Василіян, вітає юначок, вітає гостей.

Починається перша частина пластової ватри, присвячена поляглим героям-пластунам.

Згадують генерала Тараса Чупринку, Черника, Чмолу і багато, багато інших імен,... які виповнили всі пластові заповіти, які так дуже любили Україну, для неї жили й за неї умерли...

Маєстатично звучить рецитація, присвячена поляглим Скобам-Орлам.

Несуться слова страшної правди про гніт і страждання люду, про підняті орлині крила, про лет до перемоги. Тихо слухає ліс невмирущої пісні, пісні про найкращих синів України.

На березі в тихій задумі задивлені в горіючу ватру стоять глядачі.

Зворушливо звучить оповідання одного із старших пластунів про минулі роки пластового життя. — Пласт росте, розвивається, Пласт заборонений і ліквідований польською владою. Пласт переходить в підпілля. Приходять для Пласту дві ворожі окупації: большевицька й німецька. Пласт змінює лише назву, але він дальше живе, дальше розвивається, маючи велику піддержку князя української Церкви — Митрополита Шептицького.

Згадує Підлюте, Сокіл, Пасічну, Брюховичі. І як в калейдоскопі пересуваються образи недавно минулого з далекого і рідного краю.

Стають перед очима дорогі постаті, воскресають в уяві умерлі...

Ще так недавно...

Ще так недавно шуміли старі ялиці на Соколі, весело горіли пластові ватри, ніжно журчав потік, в якому щоранку купалось стільки молодих поколінь. Ще так недавно котились спінені хвилі Лімниці, виблискували червінню до сонця — пструги...

Ще так недавно сходило сонце, ясне, велике сонце на Соколі, — гордо маяли пластові прапори... — Ще так недавно неслась молитва до Бога, а слова її прохання в побожному шепоті повторяли далекі гори...

Ще так недавно сонце кинуло останній поцілунок тим, які прощали тії гори, йдучи в незнаний світ, в далеку мандрівку...

Якби під враженням тих далеких та любих серцю споминів, задивлені в жевріючу ватру, стоїть п. командантка табору, а біля неї ті всі, що пам'ятають добре гору Сокіл. Про що вони думають тепер? Де зійдуться вони знову?

Командант прощає таборовиків.

„На ясні зорі, на тихі води" — несеться молода, бадьора пісня, — зразу грімко, відтак щораз тихше, тихше й зникає, десь зачіпившись на верхів'ях дерев!

Догаряє ватра, тихо плюскочуть весла, човна зближаються до берега.

Друга частина ватри — то гумор, життя і сміх. В скромних умовинах дають багато щирого гумору й сатири й розсмішують слухачів до сліз. Веселі й дотепні пісні співають для „рум'яних сестричок" пластунок доповнюють ватру. Тужливою піснею співаною пластунками на прощання „Пращаюсь ангеле з тобою" — закінчено веселу ватру.

З жалем розходимось домів.

Темніє ніч, догаряє вогонь, гаснуть зорі, за нами в темряві лісу лишається маленька хатина.

С. Г.

● РОЗШУКИ ●

Прошу п. **ПАВЛА ЛИСЕНКА** подати свою адресу для інж. В. Фарафонова, що перебуває в Австралії. Повідомити на таку адресу:
ALEXANDER FILIPOVICH
300 — 6th St., S. E.
Minneapolis 14, Minn.

Пошукую д-ра **СТРИНСЬКОГО МИРОСЛАВА**, адвоката з Рогатина, котрий має знаходитися в місті Yonkers, N. Y., і п. **ЛЕГЕДЗУ Наталію** з сином Романом. Хто знає про них, або вони самі, прошу в дуже важній справі зголоситися до: PETRUCZOK IVAN, 46 W. College Ave., St. Paul 2, Minnesota.

Пошукую свою маму, **КСЕНЮ БАБІЙ**, років 40, з Боратина, пов. Броди, що в 1945 р. була в Herzoghausen у Вестфалії. Відомості про неї прошу подавати синові:
PAULO BABIJ
900 Jackson St. N. W.
Grand Rapids, Mich.

● Книжки-Журнали-Картки ●

ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ в українській, німецькій і інших мовах, тутешні і з Европи, доставляє всюди поштою: W. Magun, Bookstore, P. O. Box 361, Cooper Sta., New York, N. Y., (109 St. Marks Place.) — Також: книжки, ноти, образи.

УКРАЇНСЬКІ БІБЛІЇ
в перекладі П. Куліша, ціна з пересилкою $1.30, та **НОВІ ЗАПОВІТИ З ПСАЛТИРЕЮ** в перекладі д-ра І. Огієнка, ціна з пересилкою $1.00, можете набути по адресі:
Rev. W. BOROWSKI
1141 Glynn Court
Detroit 2, *Michigan*
Книжки висилається тільки по отримані готівки.

По Гумористичний Журнал
„МИКИТА"
пишіть на адресу видавця
EUGENE BEREZINSKY
77 East 7th St., New York 3, N. Y.

● Професійні оголошення ●

Dr. S. CHERNOFF
223 — 2nd Ave., (Cor. 14th St.) N.Y.C.
Tel. GRamercy 7-7697
Острі й довгочасні недуги чоловіків і жінок. Шкірні. X-Ray. Роздуття жил лікуємо без операції. Переводимо аналізу крови для супружних дозволів. — Офісові години: Щодня від 10 рано до 6:45 ввечорі. В суботи від 10 до 1 попол. Еґзамінація $3.00.

Д-р М. МАЙЗЕЛ
лікує гострі й застарілі недуги мужчин і жінок, шкірні, загальне ослаблення, нирки й міхурі, ревматизм, переводить аналізу крови й сечі.
Провірка $3.00.
107 E. 17th St., NEW YORK CITY
коло 4-тої Евеню і Юніон Сквер.
Години: Щодня 10—1, 4—7; в суботи 10—1; в неділі зачинено.

ТУРБУЄ ВАС ВАШЕ ВОЛОССЯ?

Якщо ви перестрашені й стрybовані тим, що ваше волосся занадто випадає або рветься на кінчиках внаслідок неприродної сухости, будете щасливі, коли почуєте радісні вісті, що їх розголошують надійно такі люди, що колись терпіли від випадання волосся на голові. Вони врятували себе вживанням нового припису, званого ТРАЙСАН (Trysan). Звіти голосять, що такі й інші клопоти з волоссям, які повстають внаслідок свербачки на голові і малого лишаю покінчилися при правильнім уживанні того задивляючого препарату.

Не дозвольте, щоб і стан вашого волосся погіршився, коли не вживатимете ТРАЙСАНА. Тепер маємо його в обмеженій кількости і його можна дістати по спеціяльній ціні, коли пішлете поштою повідомлення до Trysan Co., Box 226, Dept. 201, Peekskill, N. Y. Звідти пішлють вам два три-долярові ящики за $5, а це є знижка на $1 з звичайної ціни. (Коли посилається за післяплатою C. O. D. — тоді додається ще за поштову доставу).

Імя ____________
Адреса ____________
Місто ____________ Стейт ______

КІЛЬКИ РАЗІВ
ви вставали останньої ночі?

Чи такі нічні мандрівки не позбавлюють вас цінного сну і не томлять вас або не роблять вас докучливими та нервовими? А може ви терпите теж від болів голови, болів у крижах, у ногах та від заворотів голови? Мляві нирки, які не вимивають належно трійливих відходів з крови, можуть бути причиною ваших недомагань.

Багато осіб, що терпіли від цих проявів, зазнають тепер чудової полекші від нового ліку, що його звуть БУ-КАЛ-О МІШАНИНА. (Bu-Cal-o Compound). Оцей лік, складений з витягів з пяти могутньо діючих рослинних ліків, є всилі, як кажуть, помогти виділити відходи, які забирають з тіла шкідливі вальшики.

За спеціяльною умовою читачі цеї газети можуть дістати цей замітний препарат по зниженій ціні. Зашліть оцей вирізок до Oregon Drug Products, Box 762, Dept. 200, Peekskill, N. Y. Звідти вишлють вам дві тридолярові пляшинки тільки за $5, отже за знижкою $1 на правильній ціні. Не посилайте грошей—заплатіть просто поштареві при доручені.

Імя ____________
Адреса ____________
Місто ____________ Стейт ______

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ „ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС"!

ДОБРІ ВІСТІ ПРО СИВЕ ВОЛОССЯ

Якщо ваше волосся сивіє, будете врадувані, коли почуєте що вже появився новий лік, званий NUVIDA, який, на диво, помагає усувати сивину. Треба тільки раз на день натирати його малою кількістю ліку. Вам треба натирати тільки так довго, доки не дістанете бажаної краски волосся. Хто його вживає, не може надивуватися, як легко можна новим способом відзискати природне волосся з молодечим виглядом.

На підставі спеціяльного порозуміння читачі оцеї газети можуть закупити дві пляшки цього замітного препарату за $4, хоч окремо вони коштують по $2.50. Щоб використати цю незвичайну нагоду треба вислати оцей вирізок до TRYSAN CO., Box 226, Dept. 67, Peekskill, N. Y. Не посилайте грошей, а заплатіть просто поштареві $4, а до того кошти пересилки, коли вона прийде. Одначе зробіть це негайно, бо кількість ліку є обмежена.

Імя ____________
Адреса ____________
Місто ____________ Стейт ______

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.
„День Української Жінки".

Заходом 26 Відділу С.У.А. ім. Ольги Басараб в Дітройті відбувся фестин „День Укр. Жінки" дня 22 липня ц. р. в церковнім саді Понтіяк. Фестин мав великий моральний і матеріяльний успіх. До нього довго приготовлялись членки, а завдяки невтомній праці голови п. К. Хомяк, яка не жаліла ні часу, ні труду, випав так гарно. Членки зібрали багато оголошень, а особливо допомогли в тому молоді панни Ярослава Хомяк і Ольга Владика. Вони також постарались, що перед Фестином були обширніші повідомлення про нього в місцевих амер. часописах. Не можна не згадати про смачний укр. буфет. Наші невтомні членки з Підприємчивого Комітету під проводом п. Юлії Кульчицької, вдоволили найбільш вибагливих смакунів. Чистий дохід $1,700 призначено на умеблювання кімнати в укр. гр.-катол. школі в Гемтремк.

Програма була велика і різноманітна: вудка щастя, фантова льотерія, показ укр. мистецтва і інше. На виставці укр. мистецтва були заступлені експонати зі всіх укр. земель; бракувало тільки Полісся. Була там спальня в укр. стилю, вітальня і три довгі столи, повні вишивок і різьблених касеток. Своєю красою вистава притягала багато глядачів. Велике признання належиться п. Ірині Козаченко, що позичила багато своїх прекрасних експонатів і допомогла їх розмістити, хоч сама не належить до нашого Відділу. п. Липецька і п. Іваницька довго збирали найкращі вишивки поміж новими іміґрантами і труд їх був недаремний, були там перлини укр. творчості, між іншим композиція вишивки арт. Гординського.

Програму відкрила п. Хомяк. В кількох словах згадала вона про значення укр. жінки в історії укр. народу і який великий тягар спочиває на ній по нинішний день. Бандурист соліст Д.Кравченко чудово відтворив пісні „Я сьогодні щось дуже сумую", „Казав мені батько, щоб я оженився", „Задумав дідочок, задумав женитися". Публіка нагородила соліста рясними оплесками. Під мистецьким керівництвом п. Березовської метелики і русалки (шкільні діти) своїми гарними строями і ритмічними вправами полонили глядачів. До вправ пригравала молоденька піяністка п. Ляриса Медвецька. Відтак слідували танки учнів зі школи Авраменка: козачок сольо, гопак колом, запорожець та інші. Групою танцюристів проводили молоденькі учні Ігор Шалаута, Марта Наконечна і Галина Цісарук. Публіка довго оплескувала танцюристів. „Дівочий Аркан Галичанка" виконала група гарних молодих дівчат, під проводом п. Стельмах. Дальше йшли „Гаґілки", виведені Драм. Гуртком Осередку СУМА", під мистецьким керівництвом п. Березовської: Кривий танець, Ягілочка, А ми поле оремо, Огірочки жовтяки. Ті прекрасні наші традиційні гагілки збудили любов і пошану до нашої великодної традиції.

Відтак слідував реферат п. О. Климишн „Жінка в житті укр. народу", прекрасний формою і глибокий змістом. Прелегентка представила укр. жінку, яка гідно виконувала своє завдання впродовж історії, а тепер не має їй рівної, бо вона бореться в лавах УПА, допомагає як може укр. справі, гине на каторжних роботах.

Наймолодші пластунки своїми вправами закінчили цей гарний фестин.

Ст. Заплітна, секретарка

ПЕРЕД КОНҐРЕСОМ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ ЗАХІДНОЇ КАНАДИ

ЕДМОНТОН (ПБ). Наполегливо підготовляються українці-католики Західної Канади, щоб величаво відбувся 11. і 12 серпня ц. р. в Едмонтоні їх Конґрес. Протекторат над ним перебрали: Їх Ексц. Кир Ніль та о. Протоігумен Т. Добко ЧСВВ. Конґрес цей відбувається з приводу Ювілейного Року і 60-річчя поселення українців на канадійській землі.

День 11. серпня призначений на ділові наради БУК, ЛУКЖ та УКЮ, організації типу Католицької Акції. В неділю по Архієрейській Сл. Божій та ювілейних молитвах відбудеться пополудні святочний концерт, на якому промовлять визначні особистості і виступлять різні хори з багатою програмою.

● Про обмін робітниками договорились Британія, Бельґія, Голяндія і Люксембурґ. Договірні країни обмінюватимуться списками вільної робочої сили, щоб працедавці одної країни могли найти робітників з інших чотирьох країн.

ВЕЛИКА НОВИНА ДЛЯ ТЕРПЛЯЧИХ НА РЕВМАТИЗМ І АРТРАЙТИС

ЦІ НЕДУГИ МОЖНА ТЕПЕР ВИЛІКУВАТИ

Численні звідомлення вказують, що болі, викликані РЕВМАТИЗМОМ, АРТРАЙТИСОМ, НАПУХЛИМИ СУГЛОВАМИ, СЦІЯТИКОЮ І НЕВРИТОМ можуть бути приборкані швидко новим ліком КО-НАЛ (CO-NAL). Тисячі терплячих, які вже були зрезиґновані або почувалися жалюгідними, тепер радісно розголошують, що вони вперше зазнали справжньої полекші. Багато з них кажуть, що їхній біль устав вже після першої дози цеї замітної медицини.

Якщо ви теж терпите від цих болів, подбайте про КО-НАЛ якстій. Можете дістати його по спеціяльній ціні, коли вишлете оце повідомлення до OREGON DRUG PRODUCTS, Dept. 92, Box 762, Peekskill, N. Y. Звідти вишлють вам дві три-долярові пачки за $5, отже за знижкою одного доляра від правильної ціни. Не посилайте грошей — просто заплатіт листоношові при доручені. Одначе киньтеся швидко тому, що запас обмежений.

Імя ____________
Адреса ____________
Місто ____________ Стейт ______

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
—: зладив :—
ОЛЕКСАНДЕР ПАНЕЙКО
Це підручник для середніх шкіл і для самоосвіти.
— Ціна $2.00 —
Замовляйте у:
"SVOBODA"
P. O. Box 346,
Jersey City 3, N. J.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 5. серпня 1951 р. помер у 74. році життя
МИКОЛА ЛАПИЧАК
довголітний член Бр. св. О. Николая, від. 38 У. Н. Союзу в Auburn, N. Y.
Покійний походив зі села Вислоки Великі, пов. Сянік, Галичина. Полишив у смутку жінку Марію, дочку і двох синів.
Похорон відбувся 8. серпня з церкви св. Петра й Павла на цвинтар св. Иосифа. — В. И. П.!
С. Ґонза, секр.

ІНТЕРЕСНЕ ДЛЯ МУЖЧИН

Молодечих радощів бракує часто мужчинам перетомленим, вичерпаним зі сил або нервозним. У деяких випадках завважали, що недостача належних або вистачальних вітамінів в щоденних стравах була причиною недостачі енергії або бадьорости. Це було причиною, що мужчини не мали радощів, якими вони з природи мали втішатися.

Важливими є звідомлення від таких, що зазнали незвичайного добродійства від нової вітамінової піґулки, званої TRI-X. Ця піґулка, як провірено, містить в собі мінімальну щоденну вимогу важливої вітамінової енергії для кожної дорослої людини. Багато людей є просто здивованими, як оця сполука вітомінів стає в пригоді природі при витворюванні нової енергії й життєздатности.

За окремою умовою читачі цеї газети можуть набути TRI-X, коли вишлють оце повідомлення до OREGON DRUG PRODUCTS, Dept. 91, Box 762, Peekskill, N. Y. Звідти вишлють їм негайно пачку за $3.50 відворотною поштою. Не треба посилати грошей — заплатіть просто листоноші при доручені.

Імя ____________
Адреса ____________
Місто ____________ Стейт ______

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 18. серпня, в год. 7-ій ввечорі, в домі Тов. У. А. Горожан, 847 Н. Френклин вул. Проситься членів прибути на ці збори, бо маємо важні справи, як підготовка до 35-літнього ювілею Тов., що відбудеться в жовтні 1951 р. — С. Чорномаз, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в неділю, 19. серпня, в год. 3:30 пополудні, в У. Н. Домі. Проситься всіх членів прибути на збори. — В. Вутковський, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 19. серпня (August), в Домі Відділів У.Н.Союзу, 843 N. Western Ave., в год. 12-ій вполудне. Просимо всіх членів прибути, та заплатити свою належитість. Довгуючі члени, що були суспендовані в червні або в липні, якщо прийдуть на збори і вирівняють залеглий довг, будуть надалі членами. — О. Любас, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацків, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЗМІНУ АДРЕСИ ПОДАЄ АДВОКАТ
WILLIAM KUZMA
23 Norman Road, Newark 6, N. J.
Телефон: ESsex 2-6636.

ПЕРЕВІЗ
пасажирів, пакунків і речей у місті, поза місто і на дальшу віддаль, ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ.
Голоситись: 6-10 рано і 6-10 веч.
Телефон: CY. 9-7879
M. SHULGIN TRANSPORTATION
2066 Anthony Ave., N. Y. 57, N. Y.

З. БЕРЕЗОВСКІ
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
УПРАВИТЕЛЬ
BERRY FUNERAL HOME, Inc.
525 East 6th Street,
New York 9, N. Y.
Phone ALgonquin 4-5746
Дві нові в модернім кольоніяльнім стилю каплиці.
Першорядна обслуга в усіх похоронах без різниці маєткового стану.
ІВАН БРОЩАК, нотар.

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
впоряджує погребами по ціні так низькій як $150
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as $150
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ТАРЗАН, ч. 2652. Підозріває підступний замах

Коли чорний наблизився, сталево-м'язисті руки вхопили за його зап'ясток з ножем. Один раптовий скрут і рука звисла на зломаній кості.

„Він шалений, мій друже!" — крикнув Д-Арно. — „Мені дивно!" — сказав Тарзан, уважним поглядом проводжаючи невдалого вбивника.

„Цей чолов'яга не шалений, Павле. Його підіслали вбити мене" і Тарзан запитав: „Чи ви коли чували про чоловіка, званого Атан Чірам, пане докторе Ворик?"

ПРИ ЗМІНІ МЕШКАННЯ В НЮ ЙОРКУ АБО ПЕРЕСЕЛЕННІ ДО СТЕЙТІВ:
NEW YORK — PENNSYLVANIA
NEW JERSEY — CONNECTICUT
КЛИЧТЕ УКРАЇНСЬКЕ
ПЕРЕВОЗОВЕ БЮРО
В. Е. БОГАЧЕВСЬКОГО
335 EAST 6th STREET, NEW YORK 3, N. Y. — TEL. OR. 3-2484